

шпаргалка

Антибіотики в практиці лікаря

до щорічного міжнародного
дводенного майстер-класу
міжсекторальної взаємодії лікарів

HUMANS
&Antibiotics

2024

Антимікробні препарати (АМП) – речовини, що пригнічують розмноження мікроорганізмів (вірусів, бактерій, грибів, паразитів).

Антибіотики – знищують або пригнічують ріст бактерій, діють лише на бактерії.

Класифікація антибіотиків

1. За впливом на бактерії:

1. **Бактеріостатичні** – зупиняють ріст бактерій.
2. **Бактерицидні** – вбивають бактерії.
3. **Бактеріолітичні** – руйнують клітинну стінку бактерій.

1. За хімічною структурою:

1. **Бета-лактами** (пеніциліни, цефалоспорины, карбапенеми).
2. **Макроліди** (еритроміцин, азитроміцин).
3. **Тетрацикліни** (доксидиклін).
4. **Аміноглікозиди** (стрептоміцин, гентаміцин).
5. **Глікопептиди** (ванкоміцин).
6. **Фторхінолони** (левофлоксацин).

Принципи раціонального використання

- Вибір антибіотика базується на результатах бактеріологічного дослідження.
- Для емпіричної терапії перевагу надають препаратам, до яких резистентність становить менше 20%.
- Призначення резервних антибіотиків вимагає преавторизації з клінічним фармацевтом.

Стандарти та нормативні акти

Наказ МОЗ України №1513 (2023) – встановлює правила раціонального використання антибіотиків, емпіричної терапії та профілактики.

AWaRe класифікація ВООЗ:

- Група **А** (доступ): антибіотики з низьким ризиком резистентності.
- Група **В** (спостереження): препарати з високим ризиком резистентності.
- Група **С** (резерв): антибіотики для лікування мультирезистентних інфекцій.

«Антибіотикорезистентність: сучасні тренди антибіотикопрофілактики та антибіотикотерапії»

Антибіотикорезистентність (АМР) – це здатність бактерій протистояти дії антибіотиків, що робить лікування інфекцій складнішим. 2024

Основні причини розвитку резистентності

- **Нераціональне використання антибіотиків:** без показань, надто тривале лікування або неправильне дозування.
- Використання антибіотиків в аграрному секторі для стимуляції росту тварин.
- Часті та повторні курси антибіотикотерапії.

Сучасні тренди антибіотикопрофілактики

1. **Профілактика інфекцій:** ефективна профілактика інфекційних захворювань знижує потребу у використанні антибіотиків. Важливими є вакцинація, дотримання асептики та гігієни.
2. **Цільова антибіотикопрофілактика:** антибіотики застосовуються лише при високому ризику інфекцій (наприклад, у хірургії) за чіткими показаннями і короткими курсами.

Сучасні тренди антибіотикотерапії

- **Раціональне використання антибіотиків:** вибір антибіотика за результатами бактеріологічного дослідження, з урахуванням резистентності патогенів.
- **Деескалація терапії:** початок лікування з потужних антибіотиків, а потім перехід на більш вузькоспецифічні при визначенні чутливості збудника.
- **Скорочення тривалості терапії:** більшість антибіотикотерапій триває не більше 5–7 днів, що знижує ризик розвитку резистентності.
- **Персоналізований підхід:** врахування індивідуальних особливостей пацієнта (імунний статус, супутні захворювання) та місцевої чутливості патогенів.

Профілактика антибіотикорезистентності

- **Освіта населення та медпрацівників:** інформування про шкоду самолікування та неправильного використання антибіотиків.
- **Моніторинг резистентності:** регулярний збір даних про чутливість бактерій на регіональному та глобальному рівнях.
- **Жорсткий контроль за відпуском антибіотиків:** обмеження продажу без рецепта.

1. Антибіотикотерапія та антибіотикорезистентність

1. Національна стратегія боротьби з антибіотикорезистентністю на 2021-2025 роки <https://www.kmu.gov.ua/npas/proogo-planu-dij-shchodo-borotbi-iz-stijkistyu-do-protimikrobnih-preparativ>.
2. Стандарт медичної допомоги «Раціональне застосування антибактеріальних і антифунгальних препаратів з лікувальною та профілактичною метою» https://moz.gov.ua/uploads/9/49094-dn_1513_23082023_dod.pdf.
3. Настанови з антибактеріальної терапії <https://guidelines.moz.gov.ua/documents/3651>
4. EUCAST Guidelines – Європейський комітет з тестування чутливості до антимікробних препаратів надає щорічні оновлення щодо порогів чутливості та резистентності до антибіотиків https://www.eucast.org/clinical_breakpoints.
5. ECDC Antibiotic Resistance Guidelines – Європейський центр з профілактики та контролю захворювань щодо антимікробної резистентності <https://www.ecdc.europa.eu/en/antimicrobial-resistance>.
6. ЦГЗ Інфекційний контроль <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan/infekciyniy-kontrol>

2. Хронічне обструктивне захворювання легень (ХОЗЛ)

1. Настанови з лікування ХОЗЛ від МОЗ України – офіційні рекомендації щодо діагностики та лікування ХОЗЛ http://www.ifp.kiev.ua/ftp1/metoddoc/nastanova_hozl_2020.pdf
2. GOLD 2024 Report – Глобальна ініціатива з хронічного обструктивного захворювання легень, останнє оновлення з рекомендаціями по лікуванню ХОЗЛ <https://goldcopd.org/2024-gold-report/>.
3. ERS Guidelines for COPD – Настанови Європейського респіраторного товариства з діагностики та лікування ХОЗЛ <https://erj.ersjournals.com/content/49/3/1600791>.

3. Пневмонія

1. Протоколи лікування пневмонії – рекомендації щодо лікування пневмонії у дорослих та дітей http://www.ifp.kiev.ua/doc/staff/pneumonia_guidelines_2016.pdf.
2. European Respiratory Society Guidelines – останні рекомендації з лікування пневмонії від ERS <https://erj.ersjournals.com/content/61/4/2200735?cct=2630>
3. NICE Guidelines on Pneumonia – рекомендації від Національного інституту здоров'я Великої Британії щодо діагностики та лікування пневмонії <https://www.nice.org.uk/guidance/cg191>.

4. Бактеріальна кишкова інфекція та Clostridium difficile

1. Клінічні настанови з лікування Clostridium difficile – документ МОЗ України щодо антибіотик-асоційованих діарей <https://guidelines.moz.gov.ua/documents/3071>.
2. ESCMID Guidelines for Clostridium difficile Infection – Настанови від Європейського товариства клінічної мікробіології та інфекційних хвороб [https://www.clinicalmicrobiologyandinfection.com/article/S1198-743X\(21\)00568-1/fulltext](https://www.clinicalmicrobiologyandinfection.com/article/S1198-743X(21)00568-1/fulltext).
3. NICE C. difficile Treatment – рекомендації щодо лікування інфекцій, викликаних Clostridium difficile <https://www.nice.org.uk/guidance/ng199>.

5. Уроінфекції

1. Протокол лікування інфекцій сечовивідних шляхів – рекомендації щодо лікування інфекцій сечовивідних шляхів від МОЗ України <https://guidelines.moz.gov.ua/documents/3120>.
2. Адаптована клінічна настанова з кращої практики діагностики, лікування та профілактики інфекцій сечової системи у жінок http://inephrology.kiev.ua/wp-content/uploads/2017/09/%D0%9A%D0%9B%D0%9D%D0%A7%D0%9D%D0%90_%D0%9D%D0%90%D0%A1%D0%A2%D0%90%D0%9D%D0%9E%D0%92%D0%90_I%D0%A1%D0%A1.pdf/.
3. EAU Urological Infections Guidelines – Європейська асоціація урології надає щорічні оновлення щодо лікування уроінфекцій <https://d56bochluxqnz.cloudfront.net/documents/full-guideline/EAU-Guidelines-on-Urological-Infections-2022.pdf>.
4. NICE Guidelines for Urinary Tract Infections – протоколи лікування уроінфекцій від Національного інституту здоров'я Великої Британії <https://www.nice.org.uk/guidance/ng109>.

6. Антибіотикотерапія вагітних

1. «Нормальна вагітність» клінічна настанова, заснована на доказах https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022_1437_kn-normalna-vagitnist.pdf.
2. European Medicines Agency Guidelines – Європейське агентство з лікарських засобів надає рекомендації щодо безпечного використання антибіотиків під час вагітності <https://www.ema.europa.eu/en/human-regulatory-overview/research-development/scientific-guidelines>.
3. NICE Quality statement 1: Intrapartum antibiotics – протоколи призначення антибіотиків для вагітних і в пологах. <https://www.nice.org.uk/guidance/qs75/chapter/quality-statement-1-intrapartum-antibiotics>.